

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ ба диссертатсияи номзадии Юсуфиён Манзураи Мансури дар мавзуи “Ташаккул ва инкишофи соҳаи тандурустӣ дар минтақаи Қўрғонтеппаи вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон (солҳои 1924-1991)” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих аз рӯи ихтисоси 07.00.02 – Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик). - Бохтар, 2025. – 206 с.

Саломатии инсон, насли навраси ҷомеа ва сифати баланди ҳаёти маишӣ яке аз вазифаҳои асосии давлат ва ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҳисоб меравад. Таърихи тибӣ халқи тоҷик таърихи куҳан ва ғанӣ дорад, дастовардҳои олимони асримиёнагии соҳаи кимиё, гиёҳшиносӣ ва равоншиносии то кунун аҳаммияти илмӣ худро гум накардаанд. Баъд аз таъсиси Ҷумҳурии Худмухтори Шуравӣ Сотсиалистии Тоҷикистон, системаи тандурустӣ ва ҳифзи саломатии аҳоли густариш намудааст. Баробари ин, густариши соҳаи тандурустӣ дар манотиқи кишвар нишонаҳо ва хусусияти хоси худро доро буд. Агар дар минтақаҳои шимолии ҶШС Тоҷикистон таҳаввулоти иҷтимоӣ-иқтисодии ва фарҳангӣ барвақт оғоз шуда бошад, дар манотиқи Тоҷикистони Марказӣ ва ҷанубӣ ин гуна таҳаввулотҳо баъд аз итмоми ҷанги шаҳрвандӣ ва таъсиси Ҷумҳурии Худмухтори Шӯравии Сотсиалистии Тоҷикистон оғоз гардидааст. Бар замми ин, сиёсати иҷтимоӣ-иқтисодии Ҳукумати Шӯро дар водии Вахш – азхудкунии заминҳои навқорам, обёрӣ ва ирригатсияи минтақа ва махсусан муҳоҷиркунии хоҷагиҳои деҳқонӣ ба раванди таърихи таҳаввулоти иҷтимоӣ ва фарҳангии аҳолии минтақа таъсири худро гузоштааст.

Аз ин лиҳоз, мавзуи рисолаи Юсуфиён Манзураи Мансури зерини унвони “Ташаккул ва инкишофи соҳаи тандурустӣ дар минтақаи Қўрғонтеппаи вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон (солҳои 1924-1991)” барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих аз рӯи ихтисоси 07.00.02 – Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) аҳаммияти илмӣ-амалӣ ва илмӣ-назариявӣ дорад.

Диссертатсия аз муқаддима, се боб, хулоса, рӯйхати адабиёти истифодашуда ва замимаҳо иборат аст. Хусусияти умумии кори диссертатсионӣ дар муқаддима пешниҳод шуда, интиҳоб ва мубрамияти таҳқиқот, ҳадафҳо ва вазифаҳо, принципҳои методологӣ, навовариҳои илмӣ, аҳаммияти амалӣ, асосҳои методологӣ таҳлил шуда, манбаъҳои таҳқиқот ва адабиёт баррасӣ гардидаанд.

Ҳаҷми умумии рисола аз 204 саҳифаи матни компютерӣ иборат аст, ки бо истифода аз протсессори матнии Microsoft Word чоп карда шудааст 8 ҷадвалро дар бар мегирад. Рӯйхати адабиёт 211 номгӯйро дар бар мегирад.

Шиносоӣ аз рисола аз он шаҳодат медиҳад, ки унвонҷӯ дар таълифи рисола манобеи васеи таърихӣ ва адабиёти илмиро бо маҳорати баланди таҳлилӣ ва муқоисавӣ истифода бурдааст. Инчунин аз тарафи унвонҷӯ таҳқиқотҳои саҳроӣ ва пурсишҳои сотсиологӣ ба сомон расонида шудаанд, ки аҳаммияти илмии рисоларо ғанӣ гардониданд.

Вазифаи таҳқиқот амиқ муайян гардида барои ба мақсади ниҳой расидани пажӯҳиш кӯмаки амалӣ ва назариявӣ расонидаанд.

Объект, предмет ва хронологияи таҳқиқот амиқ ва асоснок муайян гардидаанд. Дар сарсухани рисола сатҳи омӯзиши масъала ва таҳлили сарчашмаҳои истифодашуда аз нуқтаи назари илми таърихшиносӣ ва сарчашмашиносӣ арзёбӣ гардидаанд.

Муаллифи рисола бо дарназардошти далелҳои дар матни рисола овардашуда навгонии илмии таҳқиқоти худ ва нуқтаҳои ба ҳимоя пешниҳодшударо, аҳаммияти назариявӣ ва амалии онро, дараҷаи эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқотро возеҳ иброз кардааст. Матни рисола шаҳодати он аст, ки муаллиф бевосита дар пажӯҳиш ва таълифи асари илмии мазкур саҳми шахсии арзандаро дорост. Интишороти нуқтаҳои асосии мазмун ва мундариҷа аз ҷониби унвонҷӯ дар маҷаллаҳои илмии тақризшаванда шаҳодат медиҳад, ки унвонҷӯ мунтазам натиҷаҳои таҳқиқотро пешкаши аҳли илм намудааст.

Боби якуми диссертатсия «**Таърихи барқароршавӣ ва рушди муассисаҳои аввалини тиббӣ дар минтақаи Қўрғонтеппа**» ном дошта, аз ду зербоб иборат аст. Дар боби мазкур масъалаҳои аз таърихи тибби қадими халқи тоҷик ва таърихи сохтмони аввалин муассисаҳои тиббӣ дар минтақаи Қўрғонтеппа дар солҳои 20-30-юми асри XX инъикос ёфтаанд.

Зербоби аввали боби якум «**Аз таърихи тибби қадими халқи тоҷик**» ном дошта, дар он зикр мегардад, ки рушди таърихи тибби қадими халқи тоҷик хусусиятҳои хоси худро дошт. Масалан, таърихи тиб нишон медиҳад, ки чӣ тавр дар асоси гирд овардану ҷамъ кардан, тафтишу санҷиш ва ҷамъбаст кардани донишҳои амалии халқҳо тибби илмӣ дар алоқамандии зич бо тараққиёти сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангии ҷамъият, дар ясои муборизаи байни ҷаҳонбинии илми пешқадами тараққипарвар ва ҷаҳонбинии ғайриилмии иртиҷоӣ кӯҳнапараст инкишоф меёфт пайдор мешуд.

Зербоби дуюми боби якум «**Сохтмони аввалин муассисаҳои тиббӣ дар минтақаи Қўрғонтеппа дар солҳои 1924-1940**» ном дошта, дар он яке аз аввалин муассисаҳои тиббӣ дар минтақаи Қўрғонтеппа дар солҳои 20-30-юми асри XX мавриди таҳқиқ қарор мегирад.

Таърихи тибби минтақаи Қўрғонтеппаро мавриди омӯзиш қарор дода, онро аз воқеаҳои сиёсии он давра ҷудо кардан нодуруст мебуд. Зеро барпокунии Ҳокимияти Шуравӣ ва сохтмони ҷомеаи сотсиалистӣ тамоми соҳаҳои ҳаёт ва минҷумла соҳаи тибро низ дар бар мегирифт.

Мардуми тоҷик номҳои табибони солҳои 20-уми асри XX-ро, ки қорҳои тадқиқотиро оид ба омӯзиши патологияи сироятии минтақа оғоз кардаанд, ба мисли Шуренкова А.И., Арихбаев К.П., Латишев Н.И., Магнитский Е.И., Макарин А.А., Парадоксов Л.Ф., Кешишян М.Н. ҳеҷ гоҳ фаромӯш намекунад, онҳо инчунин паҳншавии васеи трахома, дерматомикозҳо, зобҳои эндемикиро муайян карданд.

Ташаббускори сохтани аввалин ҳавопаймоҳои махсуси санитарӣ дар ИҶШС Кумитаи Марказии ҷамъияти Салиби Сурхи (КМ ҶСС)

Федератсияи Русия буд. Бо додани аҳаммияти калон ба рушди авиатсияи санитарӣ, КМ ҶСС 4 августи соли 1925 қарор дар бораи ҷудо кардани маблағ барои сохтани аввалин ҳавопаймои санитарӣ баровард. КМ ҶСС маъракаи васеъро барои ҷамъоварии маблағ барои сохтани ҳавопаймоҳои санитарӣ кушод, дар бисёр рӯзномаҳо мақолаҳо оиди даъвати коргарон барои дастгирии иқдоми муҳим нашр шуданд.

Таҳқиқи вазъи саломатии мардум ва ҳолати паҳншавии бемориҳои сироятӣ дар минтақаи Қўрғонтеппа бо омадани аввалин гарнизони ҳарбии Артиши Сурх оғоз гардид, ки дар сафи пеши ин мубориза табибони ҳарбӣ меистоданд. Аз ин рӯ, дар таҳқиқоти мазкур муборизаи аскарони Артиши Сурх бо душманони инқилоб ва ёрии тиббии онҳо ба аҳолии маҳаллӣ як раванди муштарак ҳисобида мешавад. Гарнизонҳои ҳарбӣ, ки дар сарҳад бо Афғонистон ҷойгир шуданд, дар ҳайати худ бунгоҳҳои тиббӣ доштанд.

Дар шароити душвор азхудкунии заминҳои водии Вахш оғоз ёфт. Дар бораи сарчашмаҳои муваффақиятҳои имрӯза сухан ронда, роҳи меҳнати фидокорона ва дастовардҳои қаҳрамононаи собиқадорони ҳизб ва комсомол, меҳнат ва ҷанг, собиқадорони Вахшстрой, собиқадорони водиро ба ёд овардан мумкин аст, зеро ҳиссаи иштироки онҳо дар тағйир додани ҳаёти мо хеле зиёд аст.

Ҳамин тавр, солҳои 30-юм ва 40-уми асри XX даврае буд, ки тибби муосир фаъолияти худро дар Қўрғонтеппа оғоз карда буд. То ин давра дар ҳудуди вилоят одатан табибони мардумӣ ба табobati аҳолии машғул мешуданд.

Боби дуюми диссертатсия «Вазъи муассисаҳои тиббии Қўрғонтеппа дар солҳои пешазҷангӣ ва баъдиҷангӣ (1940-1959)» ном дошта аз ду зербоб иборат мебошад, ки дар бораи вазъи муассисаҳои тандурустии солҳои Ҷанги Бузурги Ватанӣ (1941-1945) ва рушди соҳаи тандурустии минтақаи Қўрғонтеппа дар солҳои 1946-1959 маълумот медиҳад.

Дар зербоби якуми боби дуюм, ки «Вазъи муассисаҳои тиббии минтақаи омӯзиш дар солҳои Ҷанги Бузурги Ватанӣ (1941-1945)» унвон дорад, пеш аз ҳама вазъи муассисаҳои тандурустӣ дар минтақа мавриди таҳқиқот қарор мегирад.

Аз он ҷумла қайд мегардад, ки шумораи зиёди ҷавонон ва мутахассисони соҳаи тиб ба сафи Артиши Сурх даъват шуданд. Мувофиқи ахбори мудирӣ шуъбаи тандурустии вилояти Қўрғонтеппа А. Василев дар арафаи ҷанг дар ҳаёти вилояти Қўрғонтеппа 13 ноҳия бо аҳолии умумии 216,8 ҳазор нафар дохил мешуданд.

Дар зербоби мазкур оварда мешавад, ки ҳанӯз дар солҳои 40-ум беморхонаи вилояти Қўрғонтеппа нақшаи бо табибон пурра намудани мутахассисонро тарҳрезӣ намуд. Шумораи табибони соҳаи миёна бо меъёри 372 нафар, буд, ки дар вилоят фақат 151 нафари онҳо кор мекард. Пурра нагардидани соҳа бо кормандони баландихтисос бо рафтани кадрҳо аз вилоят алоқамандӣ дошт.

Дар солҳои Ҷанги Бузурги Ватанӣ (1941-1945) фаъолияти донишкадаи тиббӣ қатъ нагардид, балки васеъ, устувору бонуфуз шуд. Вай ҳамчун донишкадаи ақибгоҳи ҷанг, зери назорати махсуси Ҳукумати Шуравӣ қарор гирифт.

Ҳамин тавр, душвориҳои муваққатии солҳои ҷанг ба системаи тиббии минтақаи Қўрғонтеппа зарари калон расонид, зеро дар ин солҳо бо сабаби нарасидани доруворӣ ва мутахассисони ботаҷриба хуруҷи баъзе аз бемориҳои сироятӣ аз сари нав мушоҳида гардид ва ин боиси аз сари нав ташкил кардани кори истгоҳҳои тропикӣ гардид, ки дар солҳои 50-ум ба ин кор равона гардиданд. Гарчанде, ки ҷанг давраи мудҳиштарини ҳаёт аст, аммо дар баробари ин имтиҳоне буд барои давлати Шуравӣ ва ин давлат аз ин марҳила бо ғалаба баромад ва аз ҳисоби маблағҳои репаратсионӣ сохтмони иншоотҳои нав дар сар то сари мамлакат оғоз гардид.

Дар зербоби дуҷуми боби дуҷуми дисертатсия масъалаи «Таъсиси минбаъдаи муассисаҳои ноҳиявии тиббӣ ва рушди соҳаи тандурустии минтақаи Қўрғонтеппа дар солҳои 1946-1959» баррасӣ гардидааст. Яке аз масъалаҳои мубрами таърихшиносӣ таърихи рушди муассисаҳои ноҳиявии тиббӣ ва соҳаи тандурустии минтақаи Қўрғонтеппа дар солҳои 40-50-уми асри XX мебошад.

Муаллиф менигорад, ки дар солҳои аввали баъдиҷангӣ бо сабаби суст шудани назорати беҳдошти саломатӣ ва сари вақт муолиҷа накардани кўдакони бемор, дар қаламрави шаҳр ва ноҳияи Қўрғонтеппа бемориҳои кўдакона, бахусус бемориҳои сироятӣ ниҳоят афзуда буданд. Сохтани бинои нави беморхона барои кўдакон яке аз масъалаҳои муҳиму рӯзмараи замон буд, зеро фавтидани кўдакони навзод хеле зиёд гардид. Бояд гуфт, ки хуруҷи бемориҳои сироятӣ хоси танҳо ҶШС Тоҷикистон набуд.

Масъалаҳои густариши шабакаи муассисаҳои табобатӣ, таъмини ин муассисаҳо бо кадрҳои баландихтисоси мутахассисон ва таҳкими заминаи моддии онҳо дар солҳои гуногун аз ҷониби мудирони шуъбаҳои тандурустии шаҳри Қўрғонтеппа А. Ординартсева (с. 1932-1935), Қодирова З.Б. (с. 1935-1938), Варварова С.А. аз нимаи дуҷуми солҳои сиҷуми асри XX, Роднина З.П. ва Титяпова А.А. (с. 1940-1950), Ҳакимова С.Ҳ. (баъдтар аввалин зани тоҷик - доктор илмҳои тиббӣ, олима бо номи ҷаҳонӣ), Наврӯзов С. буданд. Аз ҷумла сардухтурҳои беморхонаҳо ва поликлиникаҳо, муовинони онҳо роҳбарони моҳир ва мутахассисони категорияи олӣ Сикачев А.Е., Алиев Ҷ.Б., Искандаров Я.К., Халиков О., Акопов Р.К. иштирокчии Ҷанги Бузурги Ватанӣ, Гамидов К., Турсунов Ҷ., Тағоев С.Ҷ., Одинаева М.И. ҳамчун мутахассиси соҳаи худ буданд.

Дар хулосаи ҳамин боб бояд қайд намоем, дар солҳои 50-60-уми асри XX дар муқоиса бо давраи солҳои 30-40-ум некуаҳволии мардум афзуда, хизматрасонии тиббӣ боз ҳам беҳтар гардид. Аввалин мутахассисони дорои маълумоти олии тиббӣ, ки дар ин давра ба соҳаи тиб ба кор

омаданд, ба омӯзиши бемориҳои маҳаллӣ диққати бештар доданд ва роҳҳои нави табобати ин беморихоро пайдо мекарданд.

Боби сеюми диссертатсия «**Ташкил намудани мақомоти тиббӣ дар минтақаи Қўрғонтеппа дар солҳои 1960-1991**» номгузорӣ гардида, аз ду зербоб иборат мебошад.

Зербоби якуми боби сеюм масъалаҳои «**Таърихи фаъолияти шабакаҳои тиббӣ дар минтақа дар солҳои 1960-1974**»-ро мавриди таҳқиқ қарор медиҳад.

Аз ҷумла қайд мегардад, ки дар солҳои таҳқиқот дар вилояти Қўрғонтеппа бисёр шабакаҳои тиббӣ барқарор ва таъсис дода шуданд. Масалан, аз сабаби набудани беморхонаҳо, бо бемориҳои иҷтимоӣ (таносулӣ, сил ва ғайра) мубориза бурда нашуда, муассисаҳои санитарӣ мавҷуд набуданд. Фавт ва носолимии аҳоли дараҷаи баландро касб карда буд.

Солҳои 60-уми асри XX бо вуруди зиёди табибони миллатҳои маҳаллӣ тавсиф карда мешаванд, ки ин имкон дод, ки кадрҳо, алаҳусус дар деҳот, хеле зиёд карда шаванд. Дар ин солҳо хадамоти махсусгардонидашуда фаълоне рушд карданд, 6 шӯъбаи ёрии таъҷилӣ кушода шуд. Дар ҳамаи ноҳияҳои водии Вахш сохтмони статсионарҳои калон оғоз гардид. Дар солҳои 1962-1963 шабакаи тандурустии деҳот аз нав ташкил карда шуд. Дар заминаи беморхонаҳои ноҳиявӣ ва шаҳрӣ беморхонаҳои марказии ноҳиявӣ (БМН) ташкил карда шуданд, ки роҳбарии ташкилию методии тамоми шабакаи табобатии ноҳияро доштанд.

Имкониятҳои нав дар назди шӯъбаи тандурустии водии Вахш бо ташкили вилояти Қўрғонтеппа 4 апрели соли 1977 кушода шуданд. Шӯъбаи тандурустии назди кумитаи иҷроияи вилоятӣ ташкил карда мешавад, ки фаъолияти 767 духтур ва 2697 корманди миёнаи тиббиро назорат ва роҳнамоӣ мекунад. Тағйироти бузурги иҷтимоӣ, ки дар водии Вахш дар тӯли 50 сол (с.1934-1984) ба амал омад, дастовардҳо дар рушди иқтисодӣ ва фарҳангии вилоят шароити мусоиди рушди тандурустиро фароҳам

оварданд. Дар вилоят системаи ҳифзи саломатӣ амал намуд, ки дорои заминаи калони моддӣ-техникӣ ва кадрҳои баландхитисос буда, дастовардҳои нави физика, химия, биология ва дигар илмҳо ба хидмати тиб гузошта шуд. Муассисаҳои тиббӣ бо озмоишгоҳҳои муосир, дастгоҳҳои ташхисӣ ва табобатӣ муҷаҳҳаз карда шуданд.

Дар диссертатсия оварда мешавад, ки солҳои 70 – уми асри XX дар вилояти Қўрғонтеппа 11 беморхонаҳои марказии ноҳиявӣ, 4 беморхонаҳои марказии шаҳрӣ, 18 беморхонаҳои қитъавии деҳотӣ, 15 муолиҷахонаҳо (поликлиника), 12 маслиҳатхонаҳои (консултатсияҳо) занона, 12 муолиҷахонаҳо (поликлиникаҳо) бачагона, 31 амбулаторияи духтурии деҳотӣ, 319 нуқтаҳои фелдшерӣ-акушерӣ ва 15 диспансерҳо фаъолият менамуданд. Дар вилоят солҳои 70-уми асри XX 1230 нафар духтурон, зиёда аз чор ҳазор кормандони миёнаи тиббӣ фаъолият намуда, шумораи катҳои беморон ба 7060 адад расонида шуд.

Дар зербоби дуюми боби сеюм масъалаи «**Рушди соҳаи тандурустии минтақаи Қўрғонтеппа дар солҳои 1975-1991**» баррасӣ гардидааст. Дар он оварда мешавад, барои пешравӣ ва бунёди вазъи тандурустӣ ва фаҳму дарки мошинаи давлатӣ ва дастандаркорон ба бунёди шароити беҳтаре барои мардум фароҳам оварданд.

Муаллиф менависад, ки дар солҳои 1976-1982 дар вилояти Қўрғонтеппа 54 беморхона, зиёда аз 310 нуқтаҳои фелдшерӣ-акушерӣ, 15 диспансер кушода шуданд, 5 ҳазор корманди тиббӣ, аз ҷумла 1130 духтур кор мекарданд, инчунин дар вилоят филиали техникуми тиббии Душанбе фаъолият мекард. Дараҷаи афзоиши баъзе аз бемориҳои сироятиро ба назар гирифта Вазорати тандурустии ҶШС Тоҷикистон 9 январи соли 1976 фармон оиди «Пешгирии ҳодисаҳои паҳншавии холера»-ро баровард. Раёсати тандурустии вилояти Қўрғонтеппа дар асоси ин фармон нақшаи муайян барои солҳои 1976-1977 – ро тартиб дод ва онро барои иҷро ба ноҳияҳо ирсол намуд. Бо ҳамин мақсад ба ноҳияҳои вилоят маҳсулоти

зарурӣ аз қабилӣ либоси муҳофизатӣ, асбобҳои рӯзгор, палатаҳои сахроӣ, доруворӣ, химикатҳо ва дигар чизҳои, ки дар рафти кори табибон истифода мешаванд фиристонида шуданд. Ҷои беморони дорои бемориҳои сирояткунанда дар соли 1976 зиёд гардид ва сабаби асосии ин бемориҳо дар сифати пасти оби нӯшокӣ муайян карданд.

Муаллиф менигарад, ки мардуми водии Вахш дар арзи садсолаҳо ҷӣ будани муассисаҳои табобатиро наметонист. Танҳо дар охири асри XIX ҳукуматдорони аморати Бухоро тахти фишори қисми пешқадами ҷамоатчигии Русия дар қаламрави мамлакат якҷанд муассисаҳои хурди тиббӣ ташкил намуданд. Аз ҷумла соли 1891 дар шаҳри Бухоро беморхонаи русӣ-маҳаллӣ ба ҷаъолият сар кард, ки ҳамагӣ 30 кат, 2 нафар духтур, 3 фелдшер ва 1 нафар дорусоз дошт.

Натиҷаҳои кори анҷомдодашуда дар ҷумҳурӣ ба ҳулосае мерасад, ки муваффақиятҳои соҳаи тандурустӣ дар ҶШС Тоҷикистон баҳсбарангез нестанд. Таъсис ва додани унвонҳои ҷаҳриӣ табиби шоистаи ҶШС Тоҷикистон, ходими шоистаи илми ҶШС Тоҷикистон, табиби халқии ИҶШС, интихоби кормандони тиб ба мақомоти ҳокимияти халқӣ, мукофотонидани онҳо бо ордену медалҳои ИҶШС намунаи равшани арзёбии меҳнати кормандони тиб мебошад.

Бояд таъakkур дод, ки дар Иттиҳоди Шуравӣ хизматрасонии тиббӣ барои ҳамаи табақаҳои аҳоли ройгон буд ва ин бевосита хизмати асосии тибби шуравӣ барои мардуми Тоҷикистон ба шумор меравад.

Мутобиқати барасмиятдарории диссертатсия ба талаботи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон. Диссертатсияи Юсуфиён Манзураи Мансури ба талаботи бандҳои 31 ва 33 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, тахти № 267 тасдиқ шудааст, мутобиқат менамояд. Диссертатсия аз ҷониби муаллиф мустақилона навишта шуда, дорои мазмун ва матиқи ягонаи дохилӣ мебошад. Сатҳи нафгонии илмии диссертатсионӣ, нуқтаҳои илмӣ ва пешниҳоду тавсияҳои амалие, ки ба

ҳимоя пешниҳод шудаанд, мақолаҳои илмӣ ва маърузаҳо дар конференсияҳои илмӣ-амалӣ саҳми шахсии муаллифро тасдиқ менамоянд. Тарзи навишт, масъалагузорӣ ва услуби таҳқиқоти илмӣ саҳми шахсии муаллифи диссертатсияро нишон медиҳад. Натиҷаҳои таҳқиқ эътимодбахш буда, аз тарафи муаллиф бевосита дар марҳалаҳои гуногун коркард, тасвиб ва баррасӣ шудаанд.

Эродҳо ба диссертатсия. Бо вучуди муваффақиятҳои зиёд дар диссертатсия як қатор камбудихо мушоҳида гардиданд:

1. Хуб мешуд, ки номи рисола ба “Ташаккул ва инкишофи соҳаи тандурустӣ дар водии Ваҳши Ҷумҳурии Тоҷикистон (солҳои 1924-1991)” тағйир дода мешуд. Зеро ки дар матни рисола унвонҷӯ аксаран ҳамин истилоҳро истифода ва муайян намудааст.
2. Ба унвонҷӯ мебоист, ки дар сарсухани рисола “ҷуғрофияи таҳқиқот”-ро саҳҳеҳ арзёбӣ мекард. Зеро ки мафҳуми “минтақаи Қӯрғонтеппа” дар тақсимоти маъмурӣ ва фаҳмиши ҷуғрофӣ қабул нашудааст.
3. Дар варианти русии автореферати рисола камбудихои забонӣ ба назар мерасанд. Масалан, дар номгузории зербобҳо мафҳуми “минтақа” бо калимаҳои “регион”(саҳ.65), “край” (саҳ.61) ва ниҳоят “район”(саҳ.71) тарҷума шудаанд. Дар забони русӣ ин мафҳумҳо бо ҳам наздик бошанд ҳам, вале мазмуни мушаххаси гуногун доранд.
4. Боби дуюми рисола “Вазъи муассисаҳои тиббии Қӯрғонтеппа дар солҳои пешазҷангӣ ва баъдиҷангӣ (1940-1952)” номгузорӣ шудааст. Дар матни боби мазкур сухан на танҳо дар бораи шаҳр, балки дар бораи муассисаҳои тиббии ноҳияҳо ва ҳатто шаҳрҳои вилояти Суғд низ сухан меравад.
5. Ба унвонҷӯ лозим буд, ки вазъи соҳаи тандурустии минтақаҳои таҳқиқшавандаро бо вилоятҳои дигари ҶШС Тоҷикистон қиёси илмӣ намуда, умумият ва тафовутҳоро муайян менамуд.
6. Дар матни рисола нуқсонҳои техникӣ ва имлоӣ ба назар мерасанд.

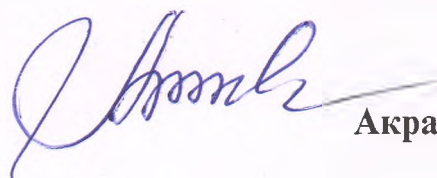
Қисмати хотимагии тақриз. Диссертатсия аз лиҳози мубрамиёт, мазмун ва мундариҷа ва услуби илмӣ таҳия гардидааст. Таҳлили матни диссертатсия ва автореферат нишон медиҳад, ки он кори анҷомёфта буда, дорои навгониҳо ва натиҷаҳои боэътимод аст. Авторферати диссертатсия, гузоришҳои илмӣ ва мақолаҳои ба ҷоп расонидаи Юсуфиён Манзураи Мансурӣ муҳтавои асосии диссертатсияро инъикос намуда, аз лаёқати баланди илмӣ довталаби дараҷаи илмӣ гувоҳӣ медиҳад.

Диссертатсияи Юсуфиён Манзураи Мансури бо доираи мавзӯ ва масъалаҳои таққие, ки дар шиносномаи ихтисоси илмӣ 07.00.02 – Таърихи ватанӣ (таърихи халқи тоҷик) мушаххас шудаанд, комилан мувофиқат мекунад.

Диссертатсияи Юсуфиён Манзураи Мансури “Ташаккул ва инкишофи соҳаи тандурустӣ дар минтақаи Қўрғонтеппаи вилояти Хатлони Ҷумҳурии Тоҷикистон (солҳои 1924-1991)” ба талаботҳои КОА назди Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷавобгӯ мебошад ва муаллифи он сазовори дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои таърих мебошад.

Муқарризи расмӣ:

доктори илмҳои таърих, профессори
кафедраи таърихи халқи тоҷики
Донишгоҳи миллии Тоҷикистон

Акромов З.И.

Суроға: 734061, Ҷумҳурии Тоҷикистон,
шаҳри Душанбе, кӯчаи Фирдавсӣ 9/8
ҳуҷраи 27. Тел.: +992 915051265

Имзои доктори илмҳои таърих,
профессор З.И. Акромовро тасдиқ мекунам:

1 Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои
махсуси ДМТ

Шодихонзода Э.Ш.